

K. S. a M. S. proti Německu, rozsudek ze dne 6. 10. 2016 - K legitimitě nařízení domovní prohlídky založené na důkazu získaném v rozporu se zákonem

Stěžovatel: K. S. a M. S.

Žalovaný stát: Německo

Číslo stížnosti: 33696/11

Datum: 06.10.2016

Článek Úmluvy: čl. 6
čl. 8

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: domovní prohlídka, důvodnost domovní prohlídky, přezkum příkazu k domovní prohlídce, příkaz k domovní prohlídce, soukromý život

Český právní řád: čl. 12 Listiny základních práv a svobod
§ 82, § 83 a § 83a zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

Významnost: 2

K legitimitě nařízení domovní prohlídky založené na důkazu získaném v rozporu se zákonem

Autorský komentář:

Předkládané rozhodnutí navazuje na předcházející judikaturu ESLP (např. Robathin proti Rakousku, č. 30457/06, rozsudek ze dne 3. 7. 2012, Keegan proti Spojenému Království, č. 28867/03, rozsudek ze dne 18. 7. 2006), vztahující se k prolomení práva na respektování soukromí spočívající v ochraně před neoprávněnými zásahy do obydlí. Při posuzování oprávněnosti zásahu do domovní svobody je třeba zejména určit, zda domovní prohlídka byla nařízena a provedena v souladu se zákonem, za jakým účelem se tak stalo a zda je takový zásah nezbytný (proporcionální) vzhledem k jeho cíli. V posuzované věci se jednalo o případ, kdy nařízení domovní prohlídky v rámci vyšetřování závažné trestné činnosti se opíralo o nezákonným způsobem získaný důkaz. Spolkový ústavní soud (SRN) poukázal mimo jiné na neexistenci zákonné úpravy, jež by v trestním řízení absolutně vylučovala použití důkazu získaného v rozporu se zákonem. ESLP s ohledem na národní úpravu, ustálenou aplikační praxi a všechny ostatní okolnosti případu neshledal porušení čl. 8 Úmluvy.

Vnitrostátní zákonný rámec pro vydání příkazu k domovní prohlídce a k jejímu provedení je vymezen v ustanoveních § 82 a násl. tr. řádu. Pokud poznatek (důkaz) opodstatňující nařízení domovní prohlídky je opatřen nezákonným způsobem (vyjma absolutní nepoužitelnosti důkazu získaného nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení - viz § 89 odst. 3 tr. řádu), pak pro závěr o

zákonnosti domovní prohlídky a použitelnosti jejích výsledků lze zvážit v rozhodnutí naznačená kritéria. Použitelnost důkazů „...je třeba posuzovat podle obecných zásad. Ani rigorózní interpretace doktríny „ovoce z otráveného stromu“ (fruits of poisonous tree doctrine) nevede k závěru, že jakékoli pochybení při opatřování důkazu automaticky způsobuje nepoužitelnost důkazu. Vždy je třeba mj. konkrétně posuzovat, jak intenzivní bylo dané pochybení a zda vůbec bylo způsobitelné proces provádění důkazu ovlivnit“. (náleží Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 47/13, ze dne 7. 5. 2014, shodně pak např. náleží Ústavního soudu, sp. zn. III. ÚS 761/14, ze dne 21. 5. 2014).

SKUTKOVÝ STAV

V roce 2006 koupila německá tajná služba za značný finanční obnos datový nosič od osoby K. Tento obsahoval finanční data Lichtenštejnské banky (Liechtenstein L. Bank), která se vztahovala k 800 lidem, přičemž tato data byla nelegálně zkopírována osobou K., jež byla zaměstnancem této banky. Datový nosič byl zaslán německým daňovým vyšetřovacím úřadům, což následně vyvolalo řízení *inter alia* proti stěžovatelům ve vztahu k trestným činům týkajícím se krácení daní.

Dne 10. dubna 2008 vydal Okresní soud v Bochumi na základě žádosti státního zastupitelství příkaz k domovní prohlídce vztahující se na obydlí stěžovatelů, jež byli podezřelí ze zkrácení daní mezi lety 2002 až 2006. Příkaz k prohlídce povoloval zabavení dokumentů vztahujících se k finančním prostředkům stěžovatelů jak v Německu, tak v zahraničí, zejména dokumentů týkajících se informací o nadacích a listinách, které by pomohly určit skutečnou daňovou povinnost stěžovatelů od roku 2002.

V příkazu k prohlídce bylo poukázáno na to, že v průběhu vyšetřování jiného podezřelého byly získány informace, že stěžovatelé založili dne 17. ledna 2000 nadaci „K.“ a dne 14. června 2000 nadaci „T. U. S. A.“. Stěžovatelé byli podezřelí, že přes tyto dvě společnosti prováděli finanční investice s L. Bankou v Lichtenštejnsku, z nichž byli povinni odvést daň v Německu. Dle příkazu k prohlídce stěžovatelé v daňových přiznáních z let 2002 až 2006 neuvedli ročně asi 50 000 eur, které získali jako úrok z kapitálu obou nadací. To ukazovalo na to, že se stěžovatelé vyhnuli placení daně ve výši 16 360 eur v roce 2002, 24 270 eur v roce 2003, 22 550 eur v roce 2004, 18 512 eur v roce 2005 a 18 000 eur v roce 2006. Dále bylo v příkazu k prohlídce uvedeno, že prohledání domu je naléhavě nutné, aby byly nalezeny další důkazy, přičemž porovnáním závažnosti tvrzených trestných činů s ústavními právy stěžovatelů je vydání příkazu k prohlídce přiměřené.

Dne 23. září 2008 byl prohledán byt stěžovatelů a byla zabavena jedna obálka obsahující dokumenty z L. Bank a pět počítačových souborů.

Stěžovatelé napadli vydání příkazu k prohlídce tvrzením, že nebylo vydáno v souladu se zákonem. Zdůraznili, že příkaz byl založen na materiálu, který byl získán v rozporu s mezinárodním právem, zejména s Evropskou úmluvou o vzájemné pomoci ve věcech trestních ze dne 20. dubna 1959 a Úmluvou o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu ze dne 8. listopadu 1990, neboť předmětná data (dále též jen „Lichtenštejnská data“) byla ukradena z L. Bank a koupena tajnou službou. Pořízení těchto dat bylo v rozporu také s národním právem, neboť tajná služba neměla žádné pověření k získání dat týkajících se daní. Takové jednání bylo ve skutečnosti podle německého práva trestným činem, neboť porušilo § 17 odst. 1 a § 17 odst. 2 pododstavec 2 zákona o nekalé soutěži [„vyzrazení úředního/služebního tajemství (Geheimnisverrat)“]. Tajná služba navíc nebyla oprávněna k předání daňových dat finančním úřadům a státnímu zastupitelství, neboť toto narušilo německý právní princip oddělení tajné služby a policie/státního zastupitelství (Trennungsprinzip).

Dne 8. dubna 2009 Okresní soud v Bochumi opravný prostředek stěžovatelů zamítl s odůvodněním, že domovní prohlídka byla provedena v souladu se zákonem na základě zákonně vydaného příkazu k

prohlídce. Soud neshledal žádné pochybnosti z hlediska zákonnosti příkazu k prohlídce, jelikož informace nacházející se na datovém nosiči z Lichtenštejnské banky, které opodstatňovaly vydání předmětného příkazu, nebyla dle názoru soudu získána ani v přímém rozporu s mezinárodním právem, ani obcházením mezinárodních úmluv.

Příkaz k prohlídce byl podle okresního soudu v souladu se zákonem také proto, že tajná služba měla v získání informací pouze pasivní roli. Nic nenasvědčovalo tomu, že by tajná služba naváděla třetí osobu ke krádeži oněch dat, pouze přijala data od třetí osoby, když jí byla nabídnuta. Na její pasivní roli nemění nic ani fakt, že za tato data mohla být prodejci poskytnuta finanční odměna. Získání dat zákonem předepsanou cestou a jejich následné poskytnutí státnímu zastupitelství na základě obsahu čítajícího 9600 sad dat vztahujících se k mezinárodním hotovostním tokům, bylo v kompetenci tajné služby.

Dne 7. srpna 2009 zamítl Krajský soud v Bochumi odvolání stěžovatelů. Uvedl, že příkaz k prohlídce byl vydán v souladu se zákonem, přestože německé úřady skutečně při získávání důkazů porušily národní trestní právo. Dokonce i v případě, že by německé úřady byly na základě koupě Lichtenštejnských dat od osoby K. účastníkem trestného činu vyžádání úředního tajemství a osoba K. by spáchala trestný čin průmyslové špionáže, soud by považoval příkaz k prohlídce za zákonný. Soud také zpochybnil jakékoliv porušení mezinárodního práva při získání předmětných dat.

K otázce, zda by nezákonně získané důkazy mohly být použity v trestním řízení, poukázal soud na své rozhodnutí ze dne 22. dubna 2008, kde v obdobném případě, jenž se týkal stejného datového nosiče, konstatoval, že zájem na trestním stíhání podezřelého převážil nad možným porušením trestního práva vzhledem k tomu, že hlavní trestný čin „krádeže dat“ byl spáchán třetí stranou a ne německými úřady. Dle ustálené judikatury Spolkového soudního dvora je obecně možné použít v trestním řízení důkaz, jenž byl získán nezákonně třetí stranou, ledaže byl získán donucením nebo silou. Bylo také třeba vzít v úvahu, že použití „ukradených“ dat nezasáhlo do jádra soukromé sféry stěžovatelů, ale do jejich obchodních záležitostí. Navíc „krádež dat“ nezasáhla primárně do práv stěžovatelů, ale do práv banky na ochranu dat. Lichtenštejnská data tedy nebyla vyloučena jako důkaz a bylo možné na nich založit příkaz k domovní prohlídce. K tvrzenému porušení mezinárodního práva soud dodal, že takové porušení by nevedlo k nezákonnosti příkazu k prohlídce, protože zaprvé mezinárodní právo nezakládalo stěžovatelům žádná osobní práva, a zadruhé použití důkazu samo o sobě nezaložilo porušení mezinárodního práva.

Dne 11. září 2009 podali stěžovatelé ústavní stížnost ke Spolkovému ústavnímu soudu. Domnívali se, že jak okresní, tak krajský soud měly rozhodnout o nezákonnosti příkazu k domovní prohlídce, neboť použití Lichtenštejnských dat jakožto základu příkazu k prohlídce porušilo mezinárodní úmluvy a suverenitu Lichtenštejnska, které proti použití dat protestovalo.

Dále tvrdili, že bylo porušeno jejich právo na nedotknutelnost obydlí podle čl. 13 Základního zákona, neboť vydání příkazu k prohlídce bylo založeno na důkazech získaných tajnou službou a předaných státnímu zastupitelství v rozporu s národním právem. Nákup dat od K. byl trestným činem, navíc tajná služba dle německého práva neměla pravomoc k nákupu těchto dat. Předání Lichtenštejnských dat finančním úřadům a státnímu zastupitelství přitom narušilo princip oddělení tajné služby a státního zastupitelství v Německu. Porušení národního práva bylo tak vážné, že trestní soudy měly dojít k závěru, že Lichtenštejnská data nemohla být základem pro příkaz k prohlídce a byly by tedy povinny prohlásit příkaz k prohlídce za nezákonný.

Dne 9. listopadu 2010 Spolkový ústavní soud odmítl ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněnou. Shledal, že tím, že příkaz k prohlídce byl založen na Lichtenštejnských datech, nebyl porušen čl. 13 Základního zákona.

Spolkový ústavní soud zopakoval, že neexistuje žádné absolutní pravidlo, že důkaz, který byl získán v rozporu se zákonem, nemůže být nikdy použit v trestním řízení. Soud navíc poukázal na to, že v posuzovaném případě se nezabýval otázkou, zda důkaz mohl, či nemohl být použit v trestním řízení před soudem, jednalo se pouze o předběžnou otázku, zda důkaz, který měl být získán v rozporu s procesními pravidly, mohl být podkladem pro vydání příkazu k domovní prohlídce v rámci trestního vyšetřování.

Soud navíc zopakoval, že nebylo jeho úkolem nahradit úřady při interpretaci domácího práva, ale ve světle Základního zákona přezkoumat rozhodnutí přijatá úřady v rámci prostoru pro jejich uvážení.

Při aplikaci těchto obecných principů ústavní soud především uvedl, že neshledal nezbytným rozhodnout o tom, zda získání předmětných dat bylo v rozporu s národním či mezinárodním právem a zda došlo k porušení principu oddělení tajné služby od státního zastupitelství, neboť krajský soud ve svém rozhodnutí vyšel z tvrzení stěžovatele, že důkazy mohly být získány v rozporu s národním a mezinárodním právem, včetně trestního práva.

Spolkový ústavní soud shledal, že pokud krajský soud založil své právní hodnocení na předpokladu, že získání dat bylo v rozporu s národním a/nebo mezinárodním právem, nejedná se o svévoli, a tedy o postup v rozporu s čl. 13 Základního zákona. Závěr krajského soudu, že stěžovatelé se nemohli dovolávat mezinárodního práva ve svůj prospěch, představoval pouze jiný právní názor, přičemž nedošlo k ignorování základních práv stěžovatelů. Ústavní soud považoval za správný právní názor okresního i krajského soudu, že princip oddělení tajné služby od prokuratury nebyl porušen, neboť skutečnosti v tomto případě neukazovaly na to, že by tajná služba buď objednala, anebo koordinovala „krádež dat“, ale tato data jí byla nabídnuta z vlastní iniciativy osoby K. Získání dat tímto způsobem a jejich předání prokuratuře nemohlo narušit tento princip, a tedy nemohlo učinit vydání příkazu k domovní prohlídce neústavním.

S přihlédnutím k závěrům krajského soudu, že vydání příkazu k domovní prohlídce mohlo být založeno na Lichtenštejnských datech, shledal Ústavní soud, že právní názor krajského soudu vzal dostatečně v potaz základní práva stěžovatelů, jelikož při svých závěrech vycházel z tvrzení stěžovatelů, že důkaz byl získán v rozporu s právem, a tedy založil své rozhodnutí na předpokladu, který byl pro stěžovatele nejpříznivější.

Spolkový ústavní soud dále uvedl, že krajský soud našel spravedlivou rovnováhu mezi jednotlivými poměřovanými zájmy. Tvrzené porušení národního/mezinárodního práva nemělo za následek nezbytně nutný zákaz použití důkazu v předmětném řízení. Správně navíc poukázal na to, že předmětná data se nevztahovala k jádru soukromého života stěžovatelů, ale k jejich obchodním aktivitám. Soud v daném případě rozpoznal předmětný zájem, konkrétně právo stěžovatelů na nedotknutelnost jejich obydlí a vzal ho dostatečně v úvahu, neboť nic neukázalo na to, že německé úřady při získání datového nosiče účelově a systematicky porušily mezinárodní či národní právo.

Dne 2. srpna 2012 zprostil Okresní soud v Norimberku stěžovatele obžaloby z krácení daní, když shledal, že nebylo nadevší pochybnost prokázáno, že kapitál předmětných nadací byl investován za účelem získání úroků, resp. zisku.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY
2. Stěžovatelé namítali, že prohlídkou jejich obytných prostor byl porušen čl. 8 Úmluvy, neboť vydání příkazu k prohlídce bylo založeno na důkazu, který byl získán v rozporu s mezinárodním a národním právem.

Článek 8 Úmluvy zní:

- „1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.
2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“
3. Vláda tento argument zpochybnila.
4. Přijatelnost
5. Soud shledal, že tato stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy. Dále shledal, že není nepřijatelná ani z žádného jiného důvodu. Na základě toho ji tedy musel prohlásit přijatelnou.
6. Meritum
7. Zdali došlo k zásahu
8. Mezi stranami je nesporné, že namítaná prohlídka byla zásahem do práva stěžovatelů na respektování domova, a Soud nevidí důvod, proč by měl mít jiný názor.
9. Zdali byl zásah ospravedlněný
10. Musí být tudíž určeno, jestli byl zásah oprávněný podle čl. 8 odst. 2, jinými slovy, zdali byl „v souladu se zákonem“, případně sledoval jeden či více legitimních cílů stanovených v tomto odstavci a byl k dosažení daného cíle či cílů „nezbytný v demokratické společnosti“.
11. a) „v souladu se zákonem“
12. K otázce, zdali je prostředek v souladu se zákonem, judikatura Soudu stanovila, že takový prostředek musí mít základ v národním zákoně, přičemž pojem „zákon“ musí být chápán v jeho materiální podobě, nikoliv formální. Ve sféře pokryté „právními předpisy“ je „zákonem“ legislativně přijatý předpis, jak jej interpretují příslušné soudy (viz Robathin proti Rakousku, č. 30457/06, rozsudek ze dne 3. 7. 2012, § 40). Národní právo musí být dále slučitelné s principem vlády práva a přístupné zúčastněné osobě, a osoba jím dotčená musí být schopna předvídat důsledky národního práva, které pro ni plynou (viz mimo jiné Robathin, cit. výše, § 40; a Kennedy proti Spojenému království, č. 26839/08, rozsudek ze dne 18. 5. 2010, § 151).
13. V posuzovaném případě Soud konstatuje, že prohlídka obytných prostor stěžovatelů byla provedena na základě relevantních ustanovení německého trestního řádu. Co se týče předvídatelnosti jejich aplikace, Soud poukazuje na ustálenou judikaturu Spolkového ústavního soudu, podle níž neexistuje žádné absolutní pravidlo, že by důkaz, jenž byl získán v rozporu s procesními pravidly nemohl být použit v trestním řízení. Ve světle těchto okolností Soud shledává, že stěžovatelé byli schopni předvídat – pokud by to bylo nezbytné, tak s pomocí právního poradenství – že národní úřady budou zvažovat, že příkaz k prohlídce by mohl být založen na Lichtenštejnských datech navzdory faktu, že mohla být získána v rozporu se zákonem. Soud proto konstatuje, že napadený prostředek byl „v souladu se zákonem“.
14. b) Zdali zásah sledoval legitimní cíl
15. Soud poznamenává, že předmětná prohlídka byla nařízena v kontextu trestního vyšetřování podezření z kráčení daní, jež bylo iniciováno v návaznosti na zakoupení nosiče Lichtenštejnských dat, a sloužila tedy k legitimnímu cíli, jímž je prevence trestné činnosti (srov. Camenzind proti Švýcarsku, č. 21353/93, rozsudek ze dne 16. 12. 1997, § 40).
16. c) Zdali byl zásah nezbytný v demokratické společnosti
17. i) Podání stran
18. Stěžovatelé namítali, že právo na respektování jejich obydlí bylo porušeno, protože příkaz k prohlídce byl vydán na základě důkazu, který byl získán v rozporu s německým národním a mezinárodním právem. Nákup dat od osoby K. byl trestným činem, přičemž tajná služba podle německého práva neměla pravomoc k nákupu takových dat.
19. Porušení německého národního práva bylo tak závažné, že Lichtenštejnská data nemohla být

použita k odůvodnění příkazu k prohlídce. Proto tedy zásah do jejich práva na respektování jejich obydlí nebyl proporcionální ke sledovanému cíli. Prohlídka domu byla navíc nepřiměřená, vzhledem k tomu, že zahrnovala dokonce i prověření jejich závěti.

20. Vláda se vyjádřila tak, že příkaz k prohlídce byl v souladu s druhým odstavcem čl. 8 Úmluvy. Rozhodnutí provést domovní prohlídku bylo založeno na důvodném podezření, že stěžovatelé mohli v letech 2002 až 2006 spáchat trestný čin krácení daní. Příkaz k prohlídce byl navíc již dříve podroben soudní kontrole a obsahoval důvody opodstatňující jeho vydání. Stěžovatelům se tudíž dostalo dostatečných záruk proti zneužití.
21. Vláda poukázala na to, že krajský soud ve svém rozhodnutí zhodnocoval právo stěžovatelů na respektování jejich obydlí a veřejný zájem na trestním řízení. Soud dokonce předpokládal, že získání „Lichtenštejnských dat“ bylo trestným činem, ale rozhodl, že je možné jimi odůvodnit příkaz k prohlídce, jehož cílem v rámci vyšetřování bylo získat další důkazy k zabezpečení efektivního trestního řízení.
22. Z podání vlády včetně přiložených dokumentů vyplynulo, že předmětná data byla první sadou daňových dat získaných německými úřady. Dále výše zmíněná rozhodnutí Krajského soudu v Bochumi byla mezi prvními rozhodnutími k otázce, zda nezákonně získaná data mohou sloužit jako podklad k domovní prohlídce.
23. ii) Hodnocení soudu
24. Podle ustálené judikatury Soudu, pojem „nezbytnost“ znamená, že zásah odpovídá naléhavé společenské potřebě a zejména je proporcionální k legitimnímu cíli, který sleduje. Při posouzení, zda je zásah „nezbytný v demokratické společnosti“ vezme Soud v úvahu, že určitý prostor pro uvážení je ponechán na smluvních státech (viz Keegan proti Spojenému Království, č. 28867/03, rozsudek ze dne 18. 7. 2006, § 31). Nicméně výjimky stanovené ve druhém odstavci čl. 8 musí být interpretovány úzce, a jejich potřeba v daném případě musí být přesvědčivě určena (viz Mastepan proti Rusku, č. 3708/03, rozsudek ze dne 14. 1. 2010, § 40, s dalšími odkazy; Smirnov proti Rusku, č. 71362/01, rozsudek ze dne 7. 6. 2007, § 43; a Mialhe proti Francii (č. 1), č. 12661/87, rozsudek ze dne 25. 2. 1993, § 36).
25. K prohlídkám obytných prostor a zejména k zabavení věcí Soud v minulosti konsistentně uváděl, že smluvní státy takové prostředky mohou považovat za nezbytné k získání fyzických důkazů k určitým trestným činům (viz Vasylichuk proti Ukrajině, č. 2440/07, rozsudek ze dne 13. 6. 2013, § 79). Soud zhodnotí, zda skutečnosti, na nichž bylo postaveno použití takovýchto prostředků, jsou relevantní a dostatečné a zda byl dodržen výše zmíněný princip proporcionality (viz Smirnov, cit. výše, § 44).
26. V dalším kroku se Soud nejdříve musí ujistit, že relevantní právní předpisy a praxe dávají jednotlivcům dostatečné a efektivní záruky proti zneužití (viz Societé Colas a další proti Francii, č. 37971/97, rozsudek ze dne 16. 4. 2002, § 48; a Funke proti Francii, č. 10828/84, rozsudek ze dne 25. 2. 1993, § 56). Následně musí Soud zvážit specifické okolnosti každého případu, aby zjistil, zda v daném případě byl předmětný zásah proporcionální ke sledovanému cíli. K zodpovězení této otázky vezme Soud do úvahy mimo jiné: závažnost trestného činu, kvůli kterému byla prohlídka či zabavení věcí provedeno; způsob a okolnosti, za kterých byl příkaz vydán, zejména zdali byly v té době k dispozici nějaké další důkazy, obsah a rozsah příkazu, přičemž zvláštní pozornost musí být věnována povaze prohledávaných prostor a zárukám přijatým s cílem omezit dopad prostředku na rozumnou hranici; a rozsah následných dopadů na reputaci osoby zasažené prohlídkou (viz Buck proti Německu, č. 41604/98, rozsudek ze dne 28. 4. 2005, § 45, a Smirnov, cit. výše, § 44).
27. Se zřetelem k zárukám proti zneužití poskytnutým německým právem a ustálenou praxí v případech zahrnujících takové prohlídky jako v současném případě, Soud shledává, že takové prostředky mohou být, mimo urgentní situace, nařizeny pouze soudcem v rozsahu omezených podmínek stanovených v trestním řádu. Ačkoliv jde o velmi relevantní faktor, skutečnost, že žádost o vydání příkazu je podrobena soudnímu dohledu, nebude sama o sobě nutně dostatečnou zárukou proti zneužití. Soud musí spíše posoudit konkrétní okolnosti případu a

zhodnotit, zdali právní rámec a limity pravomocí poskytovaly adekvátní ochranu proti svévolnému zásahu úřadů (viz Cronin proti Spojenému Království, č. 15848/03, rozhodnutí ze dne 6. 1. 2004).

28. Soud poukazuje na to, že podle čl. 102 německého trestního řádu je prohledání majetku závislé na odůvodněném podkladu z podezření, že osoba spáchala trestný čin a předpokladu, že prohlídka povede k zajištění důkazů. Současně může dotčená osoba v případech, kdy byl příkaz již proveden, napadnout zákonnost příkazu k prohlídce (srov. Buck, cit. výše, § 46). Nakonec Soud poznamenává, že dle ustálené národní judikatury neexistuje žádné absolutní pravidlo zakazující použití důkazu, který byl získán v rozporu se zákonem v trestním řízení, když Spolkový ústavní soud rozhodl, že použití takového důkazu bylo zakázáno v případech vážného, záměrného nebo svévolného porušení procesních pravidel, které systematicky ignorovaly ústavní záruky.
29. V tomto případě podali stěžovatelé stížnost k Okresnímu soudu v Bochumi, který byl povolán k tomu, aby přezkoumal zákonnost příkazu k prohlídce. Poté, co byly námitky stěžovatelů tímto soudem zamítnuty, byla zákonnost příkazu k prohlídce přezkoumána Krajským soudem v Bochumi. Soud navíc poznamenává, že krajský soud nejenže zhodnotil, zda je příkaz k prohlídce v souladu s ustanoveními národního práva, ale také, zda použití Lichtenštejských dat jakožto základu pro příkaz k prohlídce, je v souladu s ustálenou judikaturou Spolkového ústavního soudu z hlediska použití důkazu v trestním řízení. Záruky, poskytované německou legislativou a právní vědou proti zneužití ve sféře prohlídek obecně, mohou být tedy považovány jak za efektivní, tak za adekvátní, a byly v posuzovaném případě dodrženy.
30. Ohledně proporcionality příkazu k prohlídce k legitimnímu cíli, který byl sledován, Soud předně poznamenává, majíce na zřeteli relevantní kritéria stanovená ustálenou judikaturou, že trestný čin krácení daní, pro nějž byl příkaz k prohlídce vydán, je čin, který postihuje prostředky státu a možnost státu jednat v kolektivním zájmu. Proto tedy krácení daní zakládá závažný trestný čin; tento fakt podtrhuje skutečnost, že v tomto případě se jednalo o podezření z krácení daní ve výši přibližně 100 000 eur (k tomu viz OECD Úmluva o vzájemné správní pomoci v daňových záležitostech, přijatá v roce 1988 a novelizovaná v roce 2010, dle které boj proti krácení daní je nejdůležitější prioritou pro všechny členské státy). Navíc v této oblasti – prevenci odlivu kapitálu a krácení daní – se státy setkávají s velkými problémy pramenícími z rozsahu a složitosti bankovních systémů a finančních toků a nesmírného prostoru pro mezinárodní investice, jež jsou usnadněny relativní propustností národních hranic (srov. Cremieux proti Francii, č. 11471/85, rozsudek ze dne 25. 2. 1993, § 39; a Funke cit. výše, § 56)
31. S přihlédnutím ke způsobu a okolnostem, za kterých byl příkaz vydán, má Soud za to, že prohlídka byla nařízena k nalezení dalších důkazů. Lichtenštejská data byla v té době jediným důkazem naznačujícím, že se stěžovatelé mohli vyhýbat placení daní. Příkaz k prohlídce se tedy zdá být jediným možným prostředkem k určení, zda byli stěžovatelé skutečně zodpovědní za krácení daní (rozdílně Buck, cit. výše, § 49). Podstatou stížnosti stěžovatelů v tomto kontextu je fakt, že příkaz k prohlídce byl založen na důkazu, který byl získán flagrantním porušením mezinárodního a národního práva, a z tohoto důvodu měl být vyloučen jako základ pro jeho vydání (viz odst. 37 a 38 výše).
32. K tomuto Soud poznamenává, že Spolkový ústavní soud neshledal nezbytným rozhodnout o tom, zda byl datový nosič získán v rozporu s mezinárodním a národním právem, neboť krajský soud založil své rozhodnutí na pro stěžovatele nejvýhodnějším možném předpokladu, totiž že důkaz mohl být ve skutečnosti získán nezákonně. Soud tudíž nepovažuje za nutné tuto otázku v současném případě rozhodnout, ale bude vycházet ze stejného předpokladu.
33. Soud zdůrazňuje, že je nesporné, že v době vydání příkazu k prohlídce bylo německými úřady (kromě datového souboru v projednávaném případě) zakoupeno jen málo (pokud vůbec nějaké) relevantních datových souborů a na základě nezákonně získaných daňových dat bylo zahájeno pouze několik případů trestního stíhání. Tyto případy trestních stíhání byly navíc založeny na nynějších datových souborech. Žádné dokumenty zaslané stranami tudíž nenaznačují, že by

národní daňové úřady v předmětné době účelově jednaly ve světle jakékoliv ustálené národní judikatury, která by potvrzovala, že nezákonně získaná daňová data mohou být použita k odůvodnění příkazu k prohlídce. Ani skutečnost, že podle ustálené judikatury Spolkového ústavního soudu o neexistenci absolutního pravidla vylučujícího použití důkazu získaného v rozporu s procesními pravidly v trestním řízení, sama o sobě nedokládá, že by státní moc záměrně získala data v rozporu s mezinárodním nebo národním právem.

34. Žádný z podkladů, které byly předloženy Soudu, nenaznačuje, že by německé úřady v příslušné době úmyslně a systematicky porušovaly národní a mezinárodní právo k získání informací souvisejících s trestním stíháním daňových trestných činů.
35. Soud dále poznamenává, že protiprávní jednání, které mohly německé úřady spáchat nákupem datového nosiče od osoby K., by bylo možno hodnotit jako účastenství na trestném činu a účastenství na vyzrazení úředního/služebního tajemství, a že osoba K. mohla spáchat trestný čin průmyslové špionáže. Německé úřady tudíž při vydání příkazu k prohlídce nespolehaly na důkaz získaný jako přímý výsledek porušení jednoho ze základních práv Úmluvy. Mimo to datový nosič obsahoval informace týkající se finanční situace stěžovatelů, které byli povinni zaslat národním daňovým úřadům, nikoliv však data těsně spojená s jejich totožností (srov. G. S. B. proti Švýcarsku, č. 28601/11, rozsudek ze dne 22. 12. 2015, § 93).
36. K obsahu a rozsahu příkazu k prohlídce Soud poznamenává, že v něm byly konkrétně stanovené důvody zakládající podezření, že stěžovatelé investovali finanční prostředky v Lichtenštejnsku, k jejichž zdanění byli povinni v Německu, a mezi lety 2002 až 2006 nepřiznali ke zdanění přibližně 50 000 eur ročního úroku. Dále bylo v příkazu k prohlídce uvedeno, že prohledání domu je nezbytně nutné k nalezení dalších důkazů. V příkazu pak bylo stanoveno, že se povoluje zabavení dokumentů, týkajících se kapitálu stěžovatelů jak v Německu, tak mimo něj, zvláště dokumentů týkajících se nadací a podkladů, které by pomohly určit skutečnou daňovou povinnost stěžovatelů v roce 2002. Soud tedy uvádí, že příkaz k domovní prohlídce byl z hlediska obsahu a rozsahu dostatečně konkrétní, když obsahoval výslovný a detailní odkaz na prověřovaný trestný čin kráčení daní a označoval položky hledané jako důkaz (rozdílně Roemen a Schmit proti Lucembursku, č. 51772/99, rozsudek ze dne 25. 2. 2003, § 70; a Robathin, cit. výše, § 47). Nic tedy nenaznačuje, že by příkaz k prohlídce nebyl omezen na nezbytně nutnou míru pro daný případ.
37. V rámci rozsahu příkazu k prohlídce Soud také bere na vědomí tvrzení stěžovatelů, že prohlídka zahrnovala také prozkoumání jejich závěti. Soud přikládá váhu tomu, že ačkoliv je závěť dokumentem velmi soukromé povahy, může obsahovat informace o hodnotě majetku. Vzhledem k tomu, že vyšetřující policista nezabavil závěť stěžovatelů, ale pouze jednu obálku s dokumenty L. Bank a pět počítačových souborů, shledal Soud, že pouhé prohlédnutí závěti nezasáhlo do soukromé sféry stěžovatelů takovým způsobem, že by to bylo nepřiměřené (rozdílně Smirnov, cit. výše, § 48).
38. V poslední řadě Soud, majíce na zřeteli možné následky pro reputaci zasažené osoby, podotýká, že v současném případě stěžovatelé netvrdili žádný nepříznivý dopad na jejich osobní pověst, jakožto následek provedené prohlídky jejich soukromých prostor.
39. Vzhledem k tomu, že smluvní státy mají v rámci národního práva a praxe regulující podmínky pro domovní prohlídky prostor k uvážení, nemůže být řečeno, že by národní soudy tento prostor použitím Lichtenštejnských dat, jakožto základu pro příkaz k prohlídce překročily, když zásah do práva stěžovatelů na respektování jejich domova byl přiměřený legitimnímu cíli, který byl tímto sledován. Zásah do práv stěžovatelů podle čl. 8 Úmluvy byl tedy v demokratické společnosti nezbytný.
40. Článek 8 Úmluvy tedy nebyl porušen.
41. K tvrzenému porušení článku 6 Úmluvy
42. Stěžovatelé dále namítali, že bylo porušeno jejich právo na rovnost zbraní podle čl. 6 Úmluvy v napadených řízeních, ve kterých zpochybnili domovní prohlídku, neboť jim byl odepřen přístup k informacím týkajícím se role tajné služby, k protokolu o výslechu osoby K. a k původnímu

datovému nosiči.

43. Stěžovatelé dále namítali, že bylo porušeno jejich právo být slyšen, neboť národní soudy nevzaly v úvahu všechny předložené argumenty týkající se porušení mezinárodního práva a práva tajné služby předat data státnímu zastupitelství.
44. Dále zde bylo mnoho náznaků, že německé úřady hrály v nákupu Lichtenštejnských dat aktivní roli a že osoba K. byla naváděna německou tajnou službou.
45. Soud nicméně ve světle všech podkladů, které se týkají namítaných skutečností a spadají do jeho kompetence, shledává, že neodhalují žádnou známku porušení čl. 6 Úmluvy.
46. Z toho vyplývá, že tato část stížnosti je zjevně neopodstatněná a musí být odmítnuta podle čl. 35 odst. 3 písm. a), odst. 4 Úmluvy.

VÝROK

Z výše uvedených důvodů Soud jednomyslně,

1. Prohlašuje stížnost pod čl. 8 Úmluvy za přijatelnou a zbytek stížnosti za nepřijatelnou;
2. Rozhoduje, že nedošlo k porušení čl. 8 Úmluvy.

(Zpracoval JUDr. Antonín Draštík a JUDr. Adrian Matúš)